

Nr 2/2009, 3. årgang

Tynset

TEMA :

Landbruk

Informasjonsmagasin
fra Tynset kommune

Er ikke jeg HELDIG?

En bonde på Vestlandet har tatt patent på begrepet humørbonde. Men vi treffer så visst også en humørbonde på Tørresvangen på Kvikne: Marianne Rønning - vokst opp på et sauebruk på Fåset og med ellers allsidig bakgrunn.

For 10 år siden kjøpte hun Tørresvangen, da med kvote for mjølkekyr. Fåsetjenta hadde vært til Vestlandet og fristet tilværelsen som geitebonde og ville ha noen mindre dyr som hun hadde blitt særst glad i på båsen. Hun ler godt når det bemerkes at hun har 150 særdeles nære venninner!

Marianne er et høyst engasjert menneske. Hun virkelig brenner for jobben som gårdbruker. Og hun vil bidra til sette fokus på geitehold slik at næringa på Østlandet skal vokse. I dag er geitenæringa størst i nord og vest. Hun vil ha flere kolleger her i regionen. Og det ønsker hun å bidra til ved å delta der hvor beslutninger tas.

– Vi har store muligheter til å bli flere geitebønder her i Nord-Østerdal, ivrer Rønning. Rent topografisk ligger det vel så godt til rette for det her som på Vestlandet. Her har vi fine lier og fjell i en av landets beste beiteområder. Bare tenk på at geita på Vestlandet skal bruke energi på å klatre i høye, i tillegg til å produsere mjølk. Tines tall viser at mjølke kvaliteten her på Østlandet er bedre enn mjølka fra Vestlandet når det gjelder tørrstoffet. Og det er tørrstoffet vi lager ost av, påpeker Rønning!

Hva skal til for at dere kan bli flere geitebønder her i regionen?

– Myndighetene må i større grad åpne for nyetablerere. Tine og myndighetene må enes om å satse på dette kvalitetsproduktet uavhengig av soner, klynger, bruksstørrelse og geografi. Jeg tror på mangfold, ikke bare på stadig større bruk. Det er behov for alle, uansett kvote på 150 eller 30 tonn. Mangfold i landbruket er viktig, og det må flere begynne å ta innover seg, presiserer Marianne Rønning. Økt etterspørsel etter geitmjølkprodukter og kjekjøtt vil øke med økt produksjon og tilgang.

Norsk Sau og Geit har i sitt avlsarbeid på satt mer fokus på mjølke kvaliteten for å styrke ysteegenskaper på mjølka. Selv har Marianne framtidige drømmer om å begynne i det små med ysting på gården.

– Men det er langt fram i tid, kanskje når ungene blir store. Og slett ikke i stort format men for salg til turister og andre veifarende. Det er tradisjon her i dalen for brunost av geit. Jeg drømmer imidlertid om å produsere en pultost av geit, opplyser hun.

Prosjektet ”Friskere geiter ” har som målsetting å sanere kronisk sjukdom på geit.

– Dette er helt nødvendig for at denne næringa i landet skal få en framdrift. Etter min mening har dette vært et strålende vellykket prosjekt. Jeg har vært heldig som har kunne vært med på dette helt fra starten av. Marianne tror at det sterke fokus på helsearbeid etter hvert vil bety oppsving i næringa.

Selv er hun nå på et driftsnivå hvor hun føler hun er stor nok.

– Jeg er fokusert på å være der hvor jeg er 100 prosent bonde og sjøl kan rå med det jeg har. Gjør jeg ikke det vil jeg ikke være bonde. Jeg har en inntekt jeg og familien kan leve av og er fornøyd med. Men for å komme dit har jeg måtte ta noen valg; Jeg har ikke en jobb med fast arbeidstid, og ferier. Men du verden hvor godt jeg har det. Det synes jeg det taes lite hensyn til når det nå er jordbruksoppgjør igjen. Disse forhandlingene er faktisk med å undergrave næringa ved å hele tiden sammenligne oss med andre yrkesgrupper. Det er det Bondelaget gjør! Vi blir også til enhver tid fortalt hvor stort gapet er opp til andre yrkesgrupper er! Yrkesgrupper det ikke er relevant å sammenligne oss med. Vi er selvstendig næringsdrivende, de færreste i denne gruppa har en åtte til fire jobb.

Marianne påpeker at media også har en jobb å gjøre.

– Det handler om å bidra til å vinkle landbruksnæringa mer positivt utad. Jeg sier ikke at vi skal glemme utfordringene sjøl om vi velger å vinkle positivt. Der har næringa sjøl også en jobb å gjøre. Vi bønder må bli mer stolte av det vi gjør!

Fakta

- Tørresvangen: 150 mjølkegeiter og med mjølkekvote på 93 tonn.
- Det er i dag 20 geitebesetninger i Hedmark, fleste av disse befinner seg i Folldal.
- Geiteholdet i fylket er redusert med nærmere 20 % siden 1990.
- Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen for geit i Hedmark er 84 dyr.

Tekst og foto : Ingrid Eide

PORTRETT

Informasjonsmagasin Tynset kommune
Nr. 2/2009, 3. årgang

Utgiver
Tynset kommune, 2500 Tynset

Redaksjonen
Jon Ola Kroken (*rådmann og ansvarlig redaktør*)
Reidun Joten (*leder servicetorget*)
Beate Hjertager (*kultursjef*)
Astrid Alice Haug (*arealplanlegger*)
Per John Valle (*teknisk sjef*)
Jan Inge Grøndalen (*utdanningsjef*)
Anne Bruaset (*helsesekretær*)
Petter Hermansen (*leder for plan, bygg og geodata*)
Ingrid Eide (*fotograf og journalist*)

Kontakt
Telefon: 62 48 50 00
Epost: postmottak@tynset.kommune.no

Grafisk utforming
Thorbjørn Liell
© 2009 Eireway Ltd
www.eireway.ltd.uk

Foto 1. omslagside: © 2009 Ingrid Eide

Opplag
3.300

Trykk: GRØSET™

Denne trykksak er produsert
etter miljøstandardene ISO 14001,
EMAS og Svanemerket.

Produksjonen er klimanøytral,
CO₂-utslippet er kompensert.

Annonsering i informasjonsmagasinet

Organisasjoner og næringsliv kan annonsere i våre spalter. Ta kontakt for ytterligere informasjon og bistand med utforming av annonsemateriell.

Annonsepriser

Størrelse	Pris eks. mva.	Pris inkl. mva.
1/1-side	3.400,00	4.250,00
1/2-side	1.800,00	2.250,00
1/4-side	950,00	1.187,50
1/8-side	500,00	625,00

Det gis rabatt på flere innrykk. Ta kontakt for avtalepris.

Pris på andre formater og størrelser gis på forespørsel.

Frist for innlevering av annonser til nr 3/2009

Mandag 14. september 2009.

Annonsekontakt

Eireway Ltd, Tolga Handelssenter, 2540 Tolga

Ansvarlig Thorbjørn Liell
Telefon 62 11 71 99
Epost eireway@eireway.no

Leserhjørnet

Vi ønsker en god dialog med alle våre innbyggere. Leserhjørnet er plassen for ros, ris og spørsmål til kommunen. Neste frist for innsending er som annonsefristen oppgitt ovenfor.

Send e-post til postmottak@tynset.kommune.no eller brev til Tynset Kommune, Servicetorget, 2500 Tynset. Merk gjerne brevet eller eposten med "Leserhjørnet."

Farlig avfall leveres for seg

Avfall med miljø- eller helse-
skadelige stoffer leverer du gratis
til FIAS eller til forhandler.

Ta vare på miljøet
– bruk gjenvinningsstasjonen!

Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Politiske møter

i august, september og oktober 2009

13. august	09:00	Formannskapet
25. august	18:00	Kommunestyret
27. august	09:00	Formannskapet
10. september	09:00	Formannskapet
24. september	09:00	Formannskapet
29. september	18:00	Kommunestyret
08. oktober	09:00	Formannskapet
27. oktober	18:00	Kommunestyret

Se ajourført kalender på
www.tynset.kommune.no

Rådmannens side

Hva er en kommune?

Begrepet "kommune" er ikke entydig. En utbredt og populær oppfatning er at kommunen er "de i rådhuset".

Faktum er at det kun er en begrenset del av de tjenestene kommunen har ansvar for som produseres og leveres i rådhuset. De tjenestene som angår flest, nemlig helse, omsorg, skole og barnehage, får brukerne utenfor rådhuset og i stor utstrekning der de bor. Dette gjelder også mange tekniske tjenester. Dette betyr at de aller fleste av de kommunalt ansatte ikke befinner seg i rådhuset.

Identitet

"Kommune" har også en såkalt territoriell dimensjon. Det vil si at en kommune er arealet eller territoriet innenfor bestemte grenser. For Tynset kommune har grensene vært de samme siden tidlig på 1960-tallet. Gamle Kvikne kommune ble da delt mellom Tynset og Rennebu kommuner. Det å bo innenfor disse grensene betyr at en tilhører et fellesskap som en også identifiserer seg med. Hvor sterk identiteten som "tynseting" er, kan avhenge av hvor i kommunen en bor og hvor lenge en har bodd på stedet. Identiteten som eksempelvis "tylldøl" kan være sterk lokalt. Det å være "tynseting" betyr mer når en er utenfor distriktet.

Lokalt sjølstyre

For det tredje er begrepet "kommune" sterkt knyttet til det lokale sjølstyret. Dette betyr at beslutningsmyndighet når det gjelder forhold som er viktig for de som bor i kommunen, er lagt til organer valgt av innbyggerne. Oppgaver og myndighet i dagens kommunestyre

er formelt sett kraftig utvidet i forhold til det som var tilfelle bare for en generasjon siden. Men mange vil hevde at det reelle innholdet i det kommunale sjølstyret på mange måter er borte og at kommunene stort sett administrerer det staten bestemmer. Det er mye riktig i en slik påstand. I store deler av landet er dessuten oppslutningen om lokalvalg dårlig. Det antydes fra flere hold at lokaldemokratiet er i krise.

Større vekt på lokalsamfunnsutvikling

Det er ingen enkle svar på de utfordringene som det lokale sjølstyret og lokaldemokratiet har. På mange måter vil det være ille dersom folk i Tynset ikke lenger bryr seg om utviklingen i sitt nærmiljø og sin kommune og at den enkelte bare blir en passiv forbruker av kommunale tjenester. Slik er situasjonen definitivt ikke i dag! Men sjølsagt kan vi bli bedre.

Etter min mening er det helt nødvendig for kommunen å legge større vekt på det som har å gjøre med lokalsamfunnsutvikling. Det betyr blant annet utvikling av samarbeid med organisasjoner, næringsliv og ulike institusjoner utvikles med sikte på å skape engasjement og utløse ressurser som kan bety nye arbeidsplasser, ny aktivitet osv. Det betyr at det må legges større vekt på tiltak for å tilrettelegge for utvikling, - ikke minst når det gjelder arealer og infrastruktur. Og det betyr større vekt på prosesser som involverer ulike grupper av innbyggere.

Det er sjølsagt viktig at prosesser gir kon-

Foto : Ingrid Eide

krete resultater. Men betydningen av at det etableres fellesskap, forpliktelse, lojalitet og identifikasjon er vel så viktig i et langsiktig perspektiv.

Mitt tips er at evnen til systematisk utviklingsarbeid fremover vil skille kommuner klart fra hverandre. De gode på dette blir vinnere og de som neglisjerer slikt arbeid blir tapere.

Arbeidet med en strategisk næringsplan i Tynset avsluttes i disse dager. Prosessen har involvert mer 60 personer fra bedrifter, organisasjoner og institusjoner og utløst et stort engasjement. Den har også bidratt til å synliggjøre de mulighetene Tynset har. At Tynset kan bli en vinnerkommune er det ingen tvil om!

Dette nummeret av informasjonsmagasinet har fokus på landbruket i Tynset. Tynset er en av landets største landbrukskommuner. Riktignok har sysselsettingen i landbruket gått ned, men produksjon og arealer i drift har vært økende. Artiklene viser at landbruket i Tynset er mangfoldig. Samtidig ligger det muligheter her som fortsatt ikke er utnyttet.

God sommer!

*Med hilsen
Jon Ola Kroken*

Utviklingstrekk ved jordbruket i Tynset

Jordbruket er ei betydelig næring i Tynset. Særlig innenfor det tradisjonelle, med blant annet mjølk- og kjøttproduksjon på storfe er driftsomfanget stort.

Tekst: Per Arne Aaen
Foto: Ingrid Eide

Kommunen har også bra med sau, slik at Tynset er av de aller største graskommunene i landet. Mange gardar har ikke egen aktiv drift lenger. Nedgangen i aktive driftsenheter i jordbruket, er imidlertid betydelig mindre i Tynset enn de fleste andre steder. En ser derimot en utvikling i enkelte deler av kommunen som er mindre positiv.

I ulike deler av kommunen er det også forskjell i hvilken retning drifta tar. Kvikne har som eksempel lang tradisjon for større besetninger på sau, og utgjør i dag et vesentlig fagmiljø innen denne produksjonen.

Optimisme og stor satsing

Gardbrukerne i Tynset har alltid vært flinke til å følge med i utviklinga og investere for framtida. I 10-årsperioden 1975-1984 ble det nydyrket over 7000 dekar i Tynset. Dette var ei tid med mye optimisme og stor satsing, hvor det også ble nybygd og utbedret mange driftsbygninger.

Det satses fortsatt og Tynsetjordbruket er fremdeles robust og framtidsretta. I løpet av de siste 5 åra har 39 gardbrukere investert omkring 100 mill. kr i driftsbygninger i Tynset. Dette gjelder bygninger både for mjølk, ammeku, sau, pelsdyr og potetlager, der Innovasjon Norge har bidratt til finansieringen. I tillegg til disse har det foregått mange mindre utbygginger i perioden.

Strukturendringene har skutt fart de senere åra og er særlig synlig innen mjølkeproduksjonen. 1/3 av mjølkebøndene for 10 år siden, har ikke besøk av mjølkebilene i dag. Produksjonsvolumet er derimot ganske stabilt, og kutallet har ikke gått svært mye ned. Gjennomsnitt buskapsstørrelse lå i mange år på omkring 15 kyr, men er nå på omkring 22 kyr. Samtidig satses det på spesialisert kjøttproduksjon på ammeku, slik at det produseres ikke færre kalver enn før. Det har faktisk aldri vært flere storfe i Tynset enn det vi har i dag, og det har vært en betydelig i økning i produksjonen av

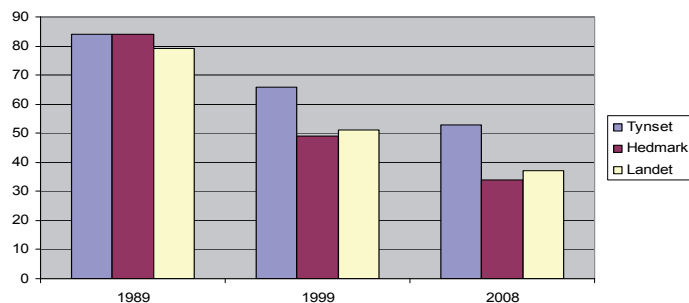
storfekjøtt de siste åra.

Økologisk landbruk i vekst

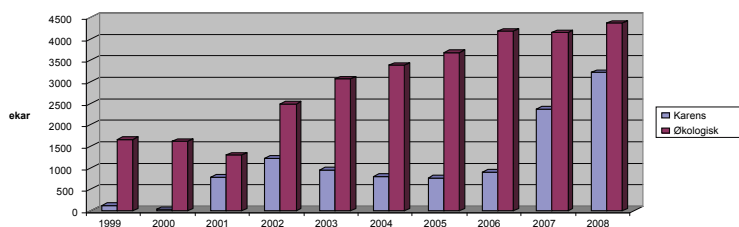
For å kunne øke produksjonen av mjølk og kjøtt på storfe og sauekjøtt, trengs det mer grovfôr. Vi har store beiteressurser som kan utnyttes bedre. Da må vi ha flere dyr på fjøset over vinteren, noe som betinger mer vinterfôr. Økologisk landbruk er et vekstområde og har betydelig omfang i Tynset. I forhold til nasjonale mål om 15 prosent i 2015, er Tynset nå oppe i 7,2 prosent økologisk areal. Avlingsnivået på økologisk areal er normalt noe lavere enn konvensjonelt drevet. Økt omfang av økologisk drift krever også større areal.

Dyrka jord kan være en begrensende faktor for videre utvikling av jordbruket. Det tegner likevel bra for framtida at det er stor interesse for nydyrking. I 2007 og 2008 ble det gitt tillatelse til nydyrking av til sammen ca. 700 dekar i Tynset, som er omkring halvparten av det som årlig ble innvilget i 10-årsperioden 1975-

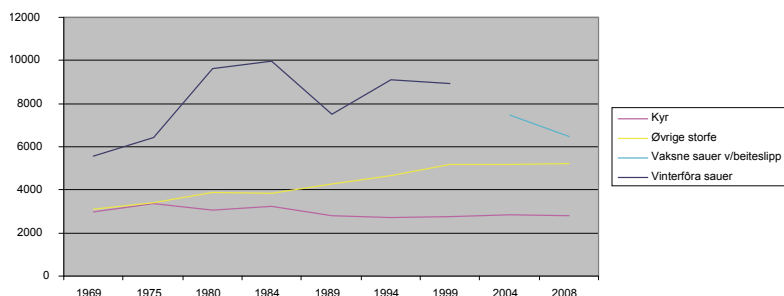
Aktive driftsenheter i jordbruket,
relative tall, 1979 = 100

Areal økologisk drevet og i karens 1999 - 2008

Storfe og sau i Tynset 1969 - 2008

1984. Nydyrking et alvorlig naturinngrep. Det er derfor viktig å vurdere hvor nydyrking er kurant og hvor det ikke er ønskelig, for det bør fortsatt dyrkes mer jord i Tynset.

Fokus på landbruket

Landbruket er tatt inn som eget tema i pågående arbeid med Strategisk Næringsplan for Tynset. Dette er viktig for landbruket. Tynset som regionsenter og handelssenter i vekst er avhengig av omlandet og en sterk primærnærings. Ser en bort fra næringsmiddelindustrien på Tynset og ellers i regionen, som nettopp er avhengig av primærnærings, er det svært begrenset med industriarbeidsplasser å finne.

Med den store andelen i sysselsetting landbruket i Tynset utgjør, og verdiskaping som dette gir også gjennom videreføring og servicearbeidsplasser rettet mot primærprodusenten, er det viktig for Tynset å ha høyt fokus på tilrettelegging og videreutvikling for denne næringen.

Seterbruket i Tynset

I dag er det igjen 1300 setrer i drift i Norge som får tilskudd gjennom Regionalt miljøprogram (RMP). Av dette er 210 fellessetrer. Tyngdepunktet for seterdrifta er i Valdres i Oppland. I nordre deler av Hedmark, øvre deler av Buskerud og sør i Sør-Trøndelag er det også mange setrer. Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag har flest fellessetrer. De fleste setrene driver mjølkeproduksjon med ku, men på 140 setrer er det geit.

Tall fra 2005 viser at det ble sluppet 19 200 storfe, 129 000 sau og lam og 2 400 geiter på utmarksbeite. Verdien av utmarksbeitet anslås til 50 mill kroner

Nylig ble det offentliggjort oversikt og en ti på topp-liste over kommuner med flest setrer i drift. Dette gjelder setrer som ligger i de forskjellige kommunene, uavhengig av hvilken kommune hovedbølet ligger i. Her ligger Tynset på 6. plass for enkeltsetrer og 7. plass for setrer i alt.

Når det gjelder setring i Tynset viser oversikten nedenfor antall gardar i Tynset som setrer (hovedbølet ligger i kommunen):

Enkeltsetrer

2008	39
2007	39
2006	46
2005	52
2004	mangler tall
2003	52
2002	51
2001	50
2000	59

I tillegg er det to fellessetrer med til sammen ca. 8 deltakere.

Eldre tall viser antall gardar som setrer inklusive det antall som er på fellesseter:

1999	66
1998	66
1997	68
1996	72
1995	69
1994	57
1993	70
1992	71

Hvis vi antar at det er ca. 8 som er på fellesseter også disse årene, ser vi at det er relativt stabilt fram til og med 2000, og at det er et nytt hopp fra 2005 - 2007.

Tekst: Ingrid Eide
Foto: Thorbjørn Liell

12 millioner til småfenæringa i Nord-Østerdal

Etter at Bioforsk Sæter fagsenter på Kvikne ble nedlagt ved årsskifte er den statlige grunnbevilgningen overført til et eget småfeprogram for Fjellregionen. 2,3 millioner kroner per år over fem år skal brukes på å få fart i næringa i igjen.

Småfeprogrammet er et utviklingsprogram for småfenæringa, det vil si sau og geit, som Fylkesmannen sammen med kommunene og landbruksnæring har fått på plass. Det er ned-satt ei styringsgruppe som skal styre innsatsen og bruken av de bevilgede midler. Fylkesmannens representant i Nord-Østerdalen, Jorunn Stubsjøen, er administrator og igangsetter av arbeidet, mens ordfører Bersvend Salbu leder prosjektet. En andel av Stubsjøens stilling hos Fylkesmannen er dedikert prosjektet.

– For disse midlene får vi gjort mye for småfenæringa i regionen som vil få betydning, fastslår Stubsjøen. Hun kan fortelle at i løpet av de siste ti åra har mange bruk blitt lagt ned, spesielt i Folldal og Stor-Elvdal. Den største nedgangen har skjedd i løpet av de to til tre siste åra!

Styrke rådgiving

Styringsgruppa skal i hovedsak prioritere faglige oppgaver innen følgende hovedområder: Etablering av fagmiljøer og møteplasser for næringsutøverne, utmarksbeite, økonomi i småfenæringa, økologisk produksjon av småfekjøtt og revitalisering av geitemjølproduksjonen i Fjellregionen.

Å styrke rådgivingstjenesten i regionen er viktig.

– Vi skal møte næringa med viktige og gode råd slik at brukerne sjøl kan ta de riktige beslutningene, understreker Stubsjøen.

Fra næringa sjøl er tilbakemeldingen svært positive. Brukerne er glade for at fokus rettes på en rekke av problemstillinger småfebønder må ta stilling til, at disse analyseres og blir gjort noe med. Etter fem år skal prosjektet være sjølgående.

Fagmiljøene er skrumpet inn i takt med nedgangen i småfeholdet.

– Vi vil fokusere på kompetanse og forskning, både på kort og lang sikt, presiserer Stubsjøen. Det gjelder blant annet oppføring av kopplam på grovfor. Hvordan kan vi øke mengden og utnytte at vi er en grovfôrregion også i dette arbeidet? Det er også viktig at det som er gjort og gjøres i forskningsarbeidet, blir tilgjengelig for brukerne gjennom systematisering av stoffet.

Forskning og kompetanse

Generell dårlig økonomi i næringa er et av argumentene for ikke å starte eller ta over en gård. Når det gjelder økonomien i småfenæringa er det flere ting styringsgruppa vil se nærmere på.

En svært stor andel av faste kostnader i småfenæringa er knyttet til driftsbygning.

Hvordan øke kapasiteten i driftsbygningen på en kostnadseffektiv måte?

– Stort behøver ikke være dyrt, presiserer Stubsjøen. Sammen med blant andre spesialist på driftsbygninger for småfe, Per Olav Schjølberg arrangerer prosjektet fagdager på driftsbygninger. Vi vil også se nærmere på grovforkostnadene, modeller for kvalitet og lønnsomhet. Mangel på areal, nydyrking eller leiejord er for mange også aktuelle problemstillinger.

– Skal det omorganisering til av eventuelle beitelag for å få mest effektiv utnyttelse av utmarka? Det er også tema vi eksempelvis skal se nærmere på, opplyser Stubsjøen. Innen forskningsområdet er det gitt støtte knyttet til utnyttning av utmarksbeite og positive signaler til støtte å prosjekter innen økologisk sauehold og grovfor ved oppføring av lam.

Brukerne får også tilbud om "Gratis førsteveiledning", økonomiske og faglige vurderinger av ulike satsingsnivåer innen småfehold.

Småfenæringa har en stor utfordring i forhold til rovvilt. Dette skal ikke småfeprogrammet ha fokus på. Til å ta hånd om denne problemstillingen er rovdyrforvaltningen hovedarena med blant annet rovviltneemd, sier Stubsjøen.

Enhet for landbruk og miljø på gårdsbesøk

Tekst og foto: Hilde Aanes

24. april stengte enheten døra etter lunsj og dro ut på tur. Vi besøkte to nybygde fjøs på Tynset der enheten har vært involvert de siste årene.

Engtøvet samdrift drives av fem brukere, og Ola, Inger og Morten Øverli. To nye fjøs der gårdbrukerne har valgt å satse, men på ulike løsninger.

Engtøve samdrift er en av landets største samdriftfjøs med en kvote på 745.000 liter. Bygningen er på 2800 kvadratmeter med plass til 300 dyr. Per i dag er det 110 mjølkekyr som mjølkes av 2 roboter.

Øverli er et tradisjonelt familiebruk som velger å satse stort økologisk med løsdriftsfjøs og mjølkerobot.

Vi håper å kunne ta oss tid til flere slike besøk i framtiden, sier enhetsleder Per Arne Aaen. Det er interessant å se og høre for alle, og en god fagsamling! Det er også viktig at enheten blir synlig utad, og kjent i begge de to kommunene vi forvalter.

Øverst: Ola Øverli (t.h.) holdt en interessant orientering om prosessen med bygging av nytt fjøs - fra avgjørelsen om å bygge nytt ble tatt og fram til nytt fjøs sto ferdig

Midten: Morten Øverli (t.v.) gir fagkonsulent Hans Gjelten en innføring i hvordan mjølkeroboten virker

Nederst: Rådgiver Ylva Sneltevedt ved førbrettet sammen med gårdbruker Inger Øverli i nyfjøsset

Rent papir

Aviser, ukeblader og reklame legger du i den hvite papirsekken fra FIAS.

Spar skogen
– lever papir til gjenvinning!

Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Landbruksplast leveres gratis til gjenvinningsstasjoner

- når de er riktig sortert

Følgende leveres atskilt:

- Folie fra rundballer (PE)
- Vevd yttersekk/storsekk (PP)
- Rundballenett og tauverk

Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Pelsdyrnæringa i Nord-Østerdal

Pr i dag finnes 20 aktive oppdrettere i Nord-Østerdal. Av disse ligger 7 i Tynset kommune. Trenden er i pelsdyrnæringa som ellers i landbruket. Det blir færre oppdrettere, men større bruk.

Tekst og foto: Ingrid Eide

Både nasjonalt og regionalt er det gode forhold for å satse på pelsdyrnæring. I fylkets strategiplan for landbruksrelatert næringsutvikling er et definert mål å satse på økt produksjon av pelsdyr i Hedmark der det er tilgang til fôr. Nord-Østerdal Pelsdyrforlag og Oppdal dyrefôr fusjonerte for en tid tilbake til Fjellfôr. Selskapet er nå i videre forhandlinger med Midt-Norsk i Trøndelag.

Næringa beskrives i denne artikkelen generelt for hele Nord-Østerdal og leserne får tilgi at det henvendes til en kilde som befinner seg så vidt over grensa til Rendalen! Oppdretter Henning Dalbakk er leder i Nord -Østerdal pelsdyrslag, og styremedlem i Fjellfôr. Han driver som en av to i regionen både med mink og rev.

Lønnsom næring

God fôrtilgang og lave investeringskostnader har gjort at pelsdyr er lønnsomt i regionen. Men siden det er en 100 prosent markedsstyrt næring er det klart det både er nedover og oppoverbakker, sier Henning Dalbakk.

Lønnsomhetsbetraktninger for de ulike husdyrproduksjoner viser at pelsdyrnæringen kan i følge beregningene ta ut en arbeidslønn på 164-189 kr/time mot 78 kr/time for melkeku og 129 kr/time for svinproduksjon. Disse kalkylene er noen få år gamle, men Dalbakk mener forholdet gjelder også nå. For å håndtere markedsrisiko er det etablert et markedsutjevningfond. Dette gjør at det blir enklere å håndtere de store svingningene.

Henning Dalbakk med en 4 uker gammel mink

I Norge produserer vi ca. 5% av behovet på verdensmarkedet, og det vil ikke gjøre store utslag i markedet om vi her i Hedmark dobler produksjonen. Hovedtyngden av dagens produksjon skjer i de nordiske landene og Kina.

– Vi prøver å stimulere til oppstart av pelsdyr som en tilleggsnæring til eksistenele landbruksnæring her i distriktet. Pelsdyrnæringa er viktig tilleggsnæring og viktig produksjon for å handtere avfall og biprodukter, poengterer Henning Dalbakk.

Skinn i særklasse

Han opplyser at Skandinavisk skinn er i særklasse hva kvalitet angår.

– Vi har perfekt klima og lysforhold og avlsarbeidet er godt. Kina og Russland er de to store på verdensmarkedet. I Kina har det skjedd en kraftig nedgang i produksjonen, men selv om de er store, kjøper de mye skinn da kvaliteten er en helt annen på de skandinaviske skinnene.

Fjorårets sesong lå an til å bli en meget god sesong for den norske pelsdyrnæringa, men finanskrisa som kom på slutten av året fikk betydning. Året ble godt, men ikke ekstraordinært. Pels har vært en etterspurt vare i 2000 år.

– Jeg har ingen tro på at det går av moten med det første, sier Dalbakk som er meget positiv i forhold til næringas framtid.

Ordførerens side

Foto : Ingrid Eide

Framtid for landbruket

Endelig er det grønt overalt igjen, og en kan nesten høre at det spirer og gror rundt omkring. Etter at snøen blir borte skjer det en forvandling hos oss, der vi kan høre og se aktivitet på så og si alle jorder igjen.

En må ha svært dårlig syn, hørsel eller luktesans om en ikke får med seg aktiviteten til landbruket i vår kommune, ei næring som direkte og indirekte trolig er den viktigste hjørnesteinen for bosetting i Tynset og regionen.

På svært mange felt ligger vår kommune i landstoppen innen ulike produksjoner i landbrukssammenheng. Målt i antall mjølkekyr, ammekyr og hester er vi blant de største i landet. Videre er vi blant de kommunene med flest kyr og hester på utmarksbeite. Andelen arealer omlagt til økologisk drift er også blant det høyeste i landet. Småfæneringa vår utgjør også en betydelig verdiskaping. Beregninger viser at de direkte eksportinntektene fra jordbruket i Tynset ligger over 150 millioner i året, noe som gir viktige ringvirkninger inn i samfunnet vårt.

Landbruket og landbrukspolitikken har mange funksjoner. Det primære er selvsagt å produsere mat, men bosettingshensyn, verdiskaping og sjølberging, samt bevaring og utvikling av kulturlandskapet vektet også i sterk grad. Tradisjonelt har det i Norge vært et ønske at det skal bo folk i hele landet, og primærnæringspolitikken har vært av de viktigste verktøyene for å få dette til. Der har en prøvd å utjevne ulike produksjonsforhold, klimatiske

forutsetninger og avstand til markeder, blant annet gjennom tilskudd og innretninger i jordbruksoppgjøret.

Landbruket er under press fra flere hold. Økonomisk henger næringa etter sammenlignbare grupper, selv om det finnes variasjoner. Rovdyrpolitikken og forvaltningen av den truer beitenæringa i flere områder. Frislipp av flere markedskrefter innen landbruket kan redusere antall brukere betraktelig, spesielt i distriktene. Større avstand og mindre forståelse for landbrukets betydning fra mennesker i de store byene og beslutningstagere, vil på sikt også være en stor utfordring.

Globalt har vi fortsatt en matvarekrise som rammer sterkt, og nærmere en milliard mennesker berøres av sult ifølge FN. I dette perspektivet er det uetisk ikke å produsere mer mat der det er mulig, selv om årsakene til krisen er like mye urettferdig fordeling, klimakrisen og den internasjonale markedsliberalistiske spekulasjonsøkonomien. Dette vil uansett føre til et økt fokus på den globale mat-produksjonen.

I Tynset kommune skjer det mye positivt innen landbruket. Det er mange som satser friskt både når det gjelder investeringer i driftsbygninger og dyrking av nye arealer, og mange

produksjoner øker. Dette er noe kommunen vil bygge opp under, ikke minst gjennom arbeidet med strategisk næringsplan. Videre har det blitt satt i gang et Småfeprogram over fem år for Fjellregionen, basert på midlene som tidligere gikk til Sæter Forsøksgård på Kvikne. Undertegnede leder styringsgruppa som skal forvalte de rundt 12 millionene som gjennom aktuelle forsknings- og utviklingstiltak skal komme småfæneringa til gode. Håpet er at midlene vil stimulere til en ny giv for småfæneringa i regionen.

Vi har ei oppegående og mangfoldig landbruksnæring i Tynset som vi kan være stolte av. Lite tyder på at mat vil gå av moten. Snarere tvert imot vil verdien av matproduksjon trolig bare øke i tiden fremover, med bakgrunn i våre globale utfordringer. Svaret må da være at vi ønsker å stimulere landbruksnæringa til økt produksjon av mat i vår kommune, for her finnes det muligheter!

Nyt sommeren!

*Vennlig hilsen
Bersvend Salbu*

Kultursommer i Tynset 2009

TROLLDAGENE 2009

Torsdag 25. juni

Barnehageopptog fra Domus til Rådhusplassen.
Musikk og underholdning fra kl. 11:00

Fredag 26. juni

Brukt salg på Torget. Hvem som helst kan få tildelt plass og selge det de ønsker.

Lørdag 27. juni

Trollkjerringprisen deles ut. Seminar om Jenteidrett.

SAVALEN SOMMERFESTIVAL

Årets festival byr på ...

Fredag 26. juni

"Too Far Gone" og "Stage Dolls"
i tillegg lokale gutter fra "Looney Tunes"

Lørdag 27. juni

"Sjuende far i huset", "Åge & Sambandet". I tillegg Arild Nygaard & TTB. Stort tivoli og bungee jump hele helga. Muligheter for kjøp av mat og drikke begge kveldene. Nytt av året er at hele musikkarrangementet foregår i et stort telt. Dette garanterer "fint vær". Ellers kan du gjerne bruke alle de øvrige aktivitetene som finnes på Savalen!

Tynset Kino

1. - 12. juli: Norgespremiere!

"Istid 3 – Dinosaurerne kommer"

22. juli - 2. august

"Harry Potter og Halvblodsprinsen"

TELNES-UKA 2009 - 27. juni til 2. juli

Tema: "Plantenes hemmelige liv"

Med bla

- malerkurs
- foredrag om helse
- naturvandring
- naturprodukter
- Ja vil elsker Pelargonien
- sommerfest i Folkvang

Se forøvrig plakatoппslag og program på www.gallerisemmingsen.no

Konsert: Alexander Rybak med band og dansegruppa FRIKAR

Mandag 29. juni kl 20.00

Rybak reiser i sommer rundt med eget show sammen med danserne fra Grand Prix, Frikar Dance Company. I bandet spiller Odd Norvall Ramstad (gitar), Hilmar Kristoffersen (tangenter), Torfinn Thorsen (bass) og Trygve Tambs-Lyche (trommer).

Oppvarming med "Blæstermoos": Ingvild Blæsterdalen, Alf Hulbækmo og Hans Hulbækmo.

Forestillingen er utsolgt!

Arr.: Tynset kunstlag / Galleri Semmingsen / Tynset kulturhus

Torsdag 2. juli

Avslutningsfest i Folkvang, Telnes.

Leikarringen "Vrangsnuen"

Dansemusikk "Seven Sons"

OLSOKSPELET i Tyllidalen 2009

Årets spel er det 31. i rekken, og kommer i år i en ny og omarbeidet versjon med tittelen "Jubilo, Jubilo".

Tekst: Ola Jonsmoen etter dramaturgisk idé av Rolf Norsen.

Musikk: Ellef Røe.

Forestillinger

Fredag 24. juli kl. 19:00, lørdag 25. juli kl. 19:00

og søndag 26. juli kl. 13:00

Kontaktperson

Dagfinn Hokstad tlf. 993 20 664

PILEGRIMSVANDRING GARBJORDAGANE 2009

Pilegrimsvandring 25. og 26. juli.

Starter begge dager kl 10:00 med Vingelen fjellførerlag som guide.

Lørdag 25. juli

Vandring langs pilegrimsleden fra Tynset til Vingelen.

Start fra middelalderkirkegården, Tynset.

Påmelding innen 24. juli kl 12:00 til Eivind Moen, tlf. 905 01 201, for de som ønsker skyss tilbake til Vingelen.

Søndag 26. juli

Vandring langs pilegrimsleden fra Vingelen til Os.

Start fra museet.

Påmelding innen 24. juli kl 12:00 til Eivind Moen, tlf. 905 01 201, for de som ønsker skyss tilbake til Vingelen.

BILLETTSALG

Telefon billettbestilling: 62 48 52 03

Åpningstider for billettsalg og reservering:

Mandag-fredag kl 10.00 – 16.00

Søndager kl 10.00 – 14.00

Forøvrig er billettsalget åpent 1 time før kino og arrangementer.

Bestill dine billetter på nett!

På www.tynsetkino.no og www.tynset.kommune.no kan du kjøpe billett til kino og arrangementer. Du får muligheten for å skrive ut billetten hjemme på din skriver. Ta den med og vis den fram for strekkodelesing i døra inn til salen.

Utstillinger Galleri Elgen

11. juni

Elevarbeider fra N-Ø vgs

27. juni - 20. august

SOMMERUTSTILLINGA: "Plantenes hemmelige liv"

Åpning lørdag 27. juni kl. 15:00 med musikkinnslag

Malerier av: Bente Bøyesen og Esther Maria Bjørneboe

Bente Bøyesen (utdannet ved Statens Håndverks- og Kunstindustriskole og Statens Kunstakademi) og Esther Maria Bjørneboe (utdannet ved Statens Håndverks- og Kunstindustriskole og Kunstsolen i Rogaland). Arr.: Tynset kunstlag / Galleri Semmingsen

Galleribyen Tynset 2009

Gallerirunden lørdag 27. juni starter kl 13:00 på Ramsmoen.

Åpningstider Tynset Bibliotek

Hovedbiblioteket

Mandag-tirsdag, torsdag-fredag kl. 11:00 – 15:00

Onsdag kl. 11:00 – 19:00

Lørdag kl. 11:00 – 14:00

Stengt julaften, 27. desember og nyttårsaften.

Telefon: 62 48 52 18 / 62 48 52 19

E-post: postmottak.biblioteket@tynset.kommune.no

Filialen på Kvikne

Tirsdag kl. 11:00 – 13:00

Onsdag kl. 16:00 – 19:00

Stengt i julen.

Telefon: 62 48 41 86

Tynset Legekontor

Legekontoret informerer:

Det nærmer seg ferietid og vi ber deg som trenger medisiner på blå resept om å fornye reseptene så fort som mulig før legen din tar ferie.

Ved behov for smertestillende og sovemedisiner (vanedannende medisiner) må du regne med at du må inn på time hvis fastlegen din er ute i ferie. Du må også være forberedt på at minstepakning kan bli forskrevet.

Ved all bestilling av resepter må du være forberedt på at resepten vil være klar til avhenting dagen etter. Bestiller du resept på mandag så er den klar på tirsdag, bestiller du på fredag så er den klar på mandag.

Se magasinets bakside for kontaktinformasjon.

Årets 17. mai-komité orienterer

Vi vil informere innbyggerne i Tynset om forandring i valg av hovedkomit medlemmer til 17. mai-arrangementet på Tynset.

Tidligere har ansvaret for hovedkomit en gått på "omgang" mellom Eggen, Aaen og Holmen kretser.

Etter forslag fra hovedkomit en i 2008, valgte vi   gå bort fra denne ordningen, og   se alle kretsene under ett.

Årets komité har hatt medlemmer fra alle kretsene og vi anbefaler dette til senere hovedkomit er.

Medlemmer i de øvrige arbeidskomit ene vil fortsatt være foreldre til elever i 6. og 7. trinn ved Tynset Barneskole.

Hovedkomitéen vil samtidig takke alle for god dugnadsinnsats på  rets 17. mai !

Tilskudd i skogbruket 2009

Det gis i 2009 samme tilskudd til ulike skogbrukstiltak som tidligere år:

- markberedning (50 %)
- planting (50 %)
- ungskogpleie (50 %)
- manuell f rstegangstynning i hogstklasse 3

Tilskuddene til skogskjøtsel er s v rt gunstige, spesielt når man ser de i sammenheng med bruk av skogfond, som gir store skattemessige fordeler. Den samlede tilskuddseffekten ved bruk av skogfond med skattefordel og 50 % tilskudd, er hele 73 %!

Sagt på en annen måte er skogeierens egenandel ved for eksempel ungskogpleie bare 17 %. Ved en investering på kr 10 000 gir dette en egenandel på kun kr 1 689 etter skatt!

Ny tilskuddsordning til uttak av skogsvirke til bioenergi

Det er nå innført en ny, sentral tilskuddsordning med formål   gjøre det lønnsomt   få fram energir ststoff som ellers ikke ville blitt utnyttet. Tilskuddsordningen dekker skogsvirke/ skogflisr ststoff for energiproduksjon som tas ut fra:

- f rstegangstynning
- lauvskoghogster
- ungskogpleie
- uttak av hogstavfall
- kulturlandskapspleie - rydding i kulturlandskap kan omfatte rydding av kanter tilhørende landbrukseiendommer

Tilskuddsordningen dekker ikke uttak av skogsvirke til produksjon av ved. Rydding langs offentlig vei og jernbane, samt rydding av kraftlinjer dekkes av andre offentlige budsjetter og omfattes ikke av denne tilskuddsordningen. Det stilles krav om at det foreligger en leveransekontrakt til energiformål for det utdrevne virket, med mindre skogeieren kan dokumentere at virket skal brukes til egen energiproduksjon. Les mer om ordningen på www.slf.dep.no.

Tynset Camping overtar turistinformasjonen

God beliggenhet rett ved Tynsetbrua og muligheter for lenger åpningstider, er to grunner til at Tynset kommune har forespurt Tynset Camping om   overta turistinformasjonen. Turistinformasjonen har hatt en noe omflakkende tilværelse i de siste åra. I fj r var turistinformasjonen tilknyttet biblioteket.

Kontrakt med vertskapet Randi Dalvang og Roar Maske er foreløpig skrevet for et år. Evaluering etter det første pr ve ret vil bli gjort før dette eventuelt blir en permanent løsning.

Åpningstidene er fra kl 09:00-21:00 hver dag fra 10. juni.

Se magasinets bakside for kontaktinformasjon.

Kommunen informerer

Hvor lagrer du fôret ditt?

Det er snart tid for fôrberging, og bruker du rundballer er det viktig å tenke gjennom hvor disse skal lagres. I tillegg til hva som er mest praktisk i forhold til høsting og senere bruk av rundballene, bør du vurdere følgende:

VILT OG VEI

Vilt trekkes til lagret fôr, og mange viltpåkjørsler skjer i områder der rundballer lagres nær trafikkerte veier og jernbane. Unngå plassering av rundballer langs veier og jernbane.

KULTURLANDSKAP

Landbruket er hovedleverandør av vakkert kulturlandskap! Selv om rundballer er blitt et vanlig og naturlig innslag i kulturlandskapet, bør man være bevisst på plassering med tanke på estetiske hensyn.

FORURENSNING

Lagret fôr medfører alltid noe avrenning. Unngå plassering av rundballer langs bekker og elver, da avrenning fra ballene fører til økt næringstilgang kan føre til algeoppblomstring og gjengroing. Unngå også plassering på elvebredden der de står i fare for å bli med i vårflommen.

Skrapmetallaksjon for landbruket 2009

RECO AS planlegger også i år å hente skrapjern ute i grendene i samarbeid med faglagene.

Det satses på ei aksjonsuke: Uke 38 (14.-18. september)

Metallskrapet vil bli gjenvunnet. Det er derfor viktig at andre materialer, som f. eks. gummi, plast og tre, fjernes før metallskrapet fraktes til oppsamlingsplassen. Videre må de enkelte enhetene ikke veie mer enn ett tonn. Store redskaper, som f. eks. gjødseltankvogner, må deles opp før henting. Motorer/deler må tømmes for olje og andre kjemikalier før de fraktes til oppsamlingsplassen.

Metallprisen følger verdensmarkedsprisen, men pr i dag er tilbudet gratis.

Det vil bli gitt nærmere informasjon.

Ta kontakt med ditt faglag eller med RECO AS på tlf. 62 48 05 80.

Ny Rådmann

Jon Ola Kroken fra Os er ansatt som ny rådmann i Tynset kommune. Han rykket opp fra stillingens om assisterende rådmann. Stilling som ny assisterende rådmann er utlyst.

Ny fagleder i psykiatriledelsen

Ingeborg Heggem har takket ja til tilbud om stilling som Fagleder i psykiatritjenesten, og overtok denne etter Panu Pernu 1.mai. Heggem overtar også som SLT-koordinator, og viderefører sin 20% stilling knyttet opp mot elevoppfølging ved den videregående skolen.

Reguleringsplan for Småvangan Hytteområde

Reguleringsplan for Småvangan Hytteområde i Tyllidalen ute til offentlig ettersyn.

Planområdet benevnes Småvangan hytteområde og er geografisk lokalisert fra Olsbernysetra i sør, Småvangan i øst, Nysætra i nord og Eliavangen i vest. Planområdet er sør og østvendt, med fjellet Jønnebekkvola i nordvest og Stolvola i nordøst.

Dokumentene er også tilgjengelig for publikum i Servicetorget i Tynset rådhus.

Merknader til planforslaget sendes til Tynset kommune, Plan, byggesak og geodata innen 5. juli 2009.

Neste søknadsfrist Tynset kommunes kulturfond

Vi minner om neste søknadsfrist for Tynset kommunes kulturfond som er 20. september 2009, Senere frister er deretter 20. januar 2010. Søknadsskjema, vedtekter og retningslinjer kan fås på Servicetorget, eller kan lastes ned fra kommunens hjemmeside. Søknad leveres på Servicetorget eller sendes Tynset kommune, 2500 Tynset.

Klima- og energiplan for Tynset

Hva skjer?

Vi har hatt et regionalt samordningsmøte med nabokommunene Tolga, Os, Tynset, Alvdal, Rendalen og Røros kommuner. Møtets tema var hvilke utfordringer kommunene bør se på sammen og hva som bør løstes opp på et regionalt nivå.

Transport synes helt klart å være et område der kommunene bør samarbeide på tvers av kommunegrensene for å nå målene om reduserte klimagassutslipp, noe vi vil følge opp videre.

Hedmark fylkeskommune har lagt ut Energi- og klimaplan for Hedmark fylke til høring. Denne bør også være retningsgivende også for vårt videre arbeid.

Tynset kommune skal derfor gi en høringsuttalelse på denne, samtidig med vårt videre arbeid med egen plan som nå beregnes skal sendes ut på høring i august.

Har du innspill?

Ta kontakt med

astrid-alice.haug@tynset.kommune.no

telefon 62 48 52 30

eller

hilde.aanes@alvdal.kommune.no

telefon 62 48 91 32

I mellomtiden:

Registrér deg gratis

i Grønn hverdags database på

www.grønnhverdag.no

og få månedlige klimatips på

mobiltelefonen!

Foregangsfylker innen økologisk landbruk

Hedmark og Oppland er sterke regioner i landsmålestokk når det gjelder økologisk melk-, storfekjøtt- og sauekjøttproduksjon. Sterke fagmiljøer innen økologisk husdyrhold er et stort fortrinn med tanke på videre utvikling av økologisk produksjon i fylkene. Nord-Østerdal er den regionen i Hedmark som har størst andel økologisk produksjon. I Tolga og Tynset er henholdsvis 20 % og 13 % av arealet lagt om, og regionen har et voksende økologisk miljø.

Mer presist er at i Tynset er 7,2 prosent ferdig omlagt til økologisk, mens resterende 5,8 prosent er meldt inn og dermed under omlegging til økologisk. En slik omleggingsperiode for areal varer i 2 år.

I målsettingene er det plukket ut geografiske områder som har et potensial for å ta en større andel av den nasjonale målsettingen om 15% økologisk produksjon og forbruk innen 2015. Her satses det på områder eller regioner som har en økoløft-kommune i regionen. Med Tolga som en økoløft-kommune er Fjellregionen et satsingsområde innen økologisk landbruk.

Nasjonale produksjonsmål for økologisk landbruk er at innen år 2015 skal 50 % av landets økologiske settepotetproduksjon foregå i Valdres og Nord-Østerdal. 20 % av mjølkeproduksjonen i Nord-Østerdal skal være økologisk, det samme gjelder for saueholdet. Deler av midlene til småfeprogrammet i regionen (se omtale) er øremerket til økologisk produksjon av småfekjøtt.

Foto: Ingrid Eide

Eiendomsskatten

Tynset kommune har ansatt prosjektleder og besiktigelses-personer for å oppdatere eiendoms- og bygningsregister. Besiktigelses-personene startet sitt arbeid første uka på juni i år og arbeidet vil pågå utover hele høsten og førjulsvinteren.

Besiktigelsespersonene vil gjennomføre befarings- og eiendomsundersøkelser av alle eiendommer, med unntak av eiendommer som allerede har eiendomsskatt. Registrering og besiktigelse foretas utvendig på byggene, og for registreringsarbeidet er det derfor ikke nødvendig at noen er hjemme. Hvis noen likevel ønsker å være tilstede, kan det tas kontakt med kommunen pr. brev. Besiktigelsespersonene vil bære legitimasjon.

Eierne vil når registreringen er foretatt motta skriftlig informasjon om utfallet av registreringen, slik at tilbakemelding om feil eller mangler kan gis. Taksering av eiendommen skal gjøres av takstnemnda i etterkant av registreringen.

Bakgrunn

Tynset kommunestyre vedtok 30.09.08 å gjennomføre taksering av eiendommer utenfor dagens område for eiendomsskatt. Dette for å legge til rette for innføring av eiendomsskatt i hele kommunen fra og med 2010. Kommunestyret vil hvert år, i forbindelse med behandlingen av kommunebudsjettet, vedta eiendomsskattesatser for det kommende året.

Belastningen for innbyggerne

Gjennomsnittlig kostnad ved eiendomsskatt for en boligeiendom i Tynset sentrum er ca kr 4500,- pr. år. Forutsatt samme takstnivå som for dagens eiendommer (ca 40 - 50 % av omsetningsverdi og skattesats 7 promille.) forventes kostnad for boligeiendommer i grendene mellom kr 1 500,- og kr 3 000,- pr. år. Forskjellen gjenspeiler lavere omsetningsverdi på eiendommer utenfor sentrumssona.

Tekst: Per Østigård
Foto: Marius Tollan

Hvilke eiendommer som blir ilagt eiendomsskatt

Ved utvidelse til å gjelde hele kommunen, er det ikke hjemmel for å unnta særskilte områder eller hytter.

Ny lov sier at eiendomsskatt ikke skal skrives ut på gardsbruk. Et vesentlig spørsmål er da hvilke eiendommer som defineres som gardsbruk. Det er i Ot.prp. sagt at dette er eiendommer hvor den dominerende aktiviteten er gards- eller skogsdrift. Det skal kun skrives ut skatt på våningshus og tomt. Det gjøres oppmerksom på at det er eiendommens virksomhet som skal vektlegges, ikke hva de som bor på/eier eiendommen lever av. M.a.o. en lønsmottaker som har en gardseiendom som leies ut til gardsdrift, for eksempel grasproduksjon, er fritatt med unntak av våningshus, garasje og passende tomt. Erfaringer fra andre kommuner viser at de aller fleste lanbrukseiendommer, med bakgrunn i lovens definisjon, kommer innunder betegnelsen gardsbruk og fritas for eiendomsskatt.

Eiendomsskatteloven gir også mulighet til fritak for en rekke eiendommer som har allmenntjenlige funksjoner (barnehager, museer, vannverk og lignende).

Hva inntekter fra eiendomsskatt skal brukes til?

Hensikten med eiendomsskatt er å sette kommunen i stand til å videreføre og videreutvikle et godt tjenestetilbud til alle kommunens innbyggere. Det vil etter all sannsynlighet ikke være mulig å gjennomføre alle nye utbyggingsprosjekter som ligger i kommunens økonomiplan for de nærmeste 4 årene uten de tilleggssinntektene som følger av et utvidet eiendomsskatteområde.

Mange har vært av den oppfatning at inntekter fra eiendomsskatt er øremerket til veibelysning, veivedlikehold samt utbygging og drift av vann og kloakk. Dette er ikke riktig men oppfatningen stammer fra byskattelovens definisjon av hva som kjennetegner et område som er utbygd på såkalt "byvis". Utgifter til vann og kloakk dekkes i sin helhet av brukerne gjennom gebyrer, slik tilfellet også er for de som er knyttet til private vann og kloakkanlegg. I boligfelt er kostnader til bygging av veg og gatelyst helt eller delvis innarbeidet i tomteprisen.

Inntekt fra eiendomsskatt går inn som inntekt under kommunens frie inntekter. Det betyr at hver kommune kan bruke inntekten til det man ønsker. I Tynset har inntekten vært brukt til å styrke det generelle tjenestetilbudet vårt som skole, barnehager, helse, pleie og omsorg samt kulturtiltak. Svært lite er brukt på veivedlikehold – hvilket mange av de kommunale veiene også bærer preg av.

Historikk

Det er skrevet ut eiendomsskatt i Norge i over 100 år.

I Tynset ble eiendomsskatt innført i sentrumssona på 1960-tallet. På slutten av 1970-tallet, i forbindelse med krafverks-utbyggingen på Savalen og Kvikne, ble eiendomsskatt innført på "verker og bruk". Tynset sentrum har vokst siden da, og enkelte sentrumsnære arealer er senere også ilagt eiendomsskatt.

I 2006 åpnet Stortinget for at det skrives ut eiendomsskatt i hele kommunen og ikke bare i sentrum og på verker og bruk. Kommuner over hele landet, som tidligere har innført eiendomsskatt i avgrensede deler av kommunen, tar nå stilling til hva denne endringen innebærer sett i forhold til likhetsprinsippet.

Kulturkaféen i Tynset Kulturhus

*Kafévert Roger Berntsen med stab
ønsker deg velkommen!*

Vi tilbyr hjemmebakke rundstykker og kaker
Salater og suppe

Lunsj hver dag kl. 11:00 - 13:30
(unntatt lør/søn)

Åpningstider

Mandag - fredag: Kl. 09:00 - 16:00

Lørdag: Kl. 10:00 - 14:00

Søndag: 1 time før forestilling

meSkano
EN VEKSTBEDRIFT I NORD-ØSTERDAL

Telefon: 62 48 33 33 Telefaks: 62 48 33 30
Epost: post@meskano.no Web: www.meskano.no

Din lokale kiropraktor

Iver Løchen

Autorisert medlem av Norsk Kiropraktorforening

Behandling av muskel- og skjelettlidelser

Belastningsskader - Akutte tilstander - Idrettsskader
Vi utfører trykkløsebehandlinger

For informasjon, timebestilling og akutthjelp

911 10 801

Vi holder til i 2. etasje i Trontorget

Returadresse: Tynset kommune, Servicetorget, Rådhuset, 2500 Tynset

Tynset kommune

Romslighet – Mot – Humør

Servicetorget, Rådhuset, 2500 Tynset
Servicetorget har åpent hverdager kl. 09:00 – 15:30

Telefon 62 48 50 00
Telefaks 62 48 50 11
Internett www.tynset.kommune.no
E-post postmottak@tynset.kommune.no

Turistinformasjon

Telefon 62 48 03 11

Kulturkaféen og billettbestillinger

Telefon 62 48 52 03

Kulturtjenesten

Telefon 62 48 50 00

Biblioteket

Telefon 62 48 52 18 (Tynset)
62 48 41 86 (Kvikne)

Landbruk og miljø

Telefon 62 48 90 00

Tekniske tjenester

Telefon 62 48 50 00

Ved akutte feil på kommunale vei-, vann- og avløpsanlegg utenom
kontortid meldes dette til kommunens tekniske vakt.

Telefon 911 25 533

PP-tjenesten

Telefon 62 48 50 00

Barneverntjenesten

Telefon 62 48 50 00

Tynset legekantor

Telefon 62 48 51 60

Åpningstider

Mandag–torsdag 08:00 – 15:00

Fredag 10:00 – 15:00

Telefontider

Mandag–torsdag 08:00 – 11:00 og 13:00 – 14:00

Fredag 10:00 – 12:00 og 13:00 – 14:00

Legevaktsentralen

Telefon 62 48 22 11

Helsestasjonen

Telefon 62 48 51 53

Foto: Ingrid Eide

Krisesenteret for Nord-Østerdal

Telefon 62 48 07 32

Tjenesten for funksjonshemmede

Telefon 62 48 58 80

Tjønnsenteret

Telefon 62 47 10 01

Tronstua barnehage

Telefon 62 48 50 67

Skogstua barnehage

Telefon 62 48 50 65

Haverslia barnehage

Telefon 62 48 50 62

Tynset barneskole

Telefon 62 48 50 70

Tynset barneskole

Telefon 62 48 50 70

Internett www.tynset.kommune.no

Tynset Ungdomsskole

Telefon: 62 48 51 10

Internett www.tynset-ungdomsskole.no

Tyllidalen skole

Telefon: 62 47 16 65

Internett www.tyllidalen.no/skole

Kvikne skole

Telefon: 62 48 55 20 / 988 27 942

Internett www.tynset.kommune.no

Fåset skole

Telefon: 62 48 58 50

Internett www.tynset.kommune.no